View the original article

«Ми змусили ворога відмовитися від початкового задуму» – Андрій Білецький, командувач угруповання військ «Центр». Фото:Donbas Realii (RFE/RL) (video grab)

ДОНБАС

«Вони не звикли, що полюють на них»: як операція «Вівальді» зірвала плани Росії на Донбасі

02 листопада 2026, 06:30

Єгор Логінов Донбас.Реалії

Операція «Вівальді» – безперечно, один із найпомітніших успіхів Сил оборони України за останній час. Наступ 3-го армійського корпусу на Лиманському напрямку не лише дозволив звільнити низку населених пунктів, а й зірвав стратегічні плани Кремля щодо окупації всього Донбасу цього року. Про перебіг

операції журналісти проєкту Радіо Свобода «Донбас Реалії» поговорили з її безпосередніми учасниками.

Чотири сезони операції «Вівальді» тривали з травня до кінця жовтня. За цей період, за оцінками української сторони, було звільнено 277 квадратних кілометрів території – це приблизно площа окупованого нині Луганська. Загалом деокуповано або повернуто під повний контроль 16 населених пунктів. Втрати армії Росії під час наступу 3-го армійського корпусу: 8000 убитих, 270 полонених. Знищено або уражено 3800 одиниць техніки. Зокрема, 1800 артилерійських систем і 50 засобів ППО. БПЛА різних типів – 68 тисяч.

Утім, головним досягненням операції «Вівальді», за словами командувача угруповання військ «Центр» **Андрія Білецького**, став зрив планів РФ із захоплення Донеччини. Російські війська планували з плацдарму на річці Жеребець наступати через Святогірськ і Рубці, розрізати й знищити українське угруповання на східному березі Осколу. Далі – просунутися до Барвінкового, обійти Лиман і охопити Слов'янську агломерацію з півночі. Зустрічний удар через Добропілля мав завершити захоплення Донецької області.

«Зазвичай Україна та Росія для наступу формують окремі угруповання з додаткових сил, не залучених до утримання фронту. Однак нам довелося наступати військами, які одночасно обороняли найдовшу ділянку фронту – близько 160 км. Причому тими самими підрозділами, які ще пів року тому відступали. І все це – за значної чисельної переваги противника, переваги в безпілотниках та особливо в артилерії», – зазначає командувач угруповання військ «Центр» Андрій Білецький.

«Нам довелося наступати військами, які одночасно обороняли найдовшу ділянку фронту»

На початку 2026 року ситуація на Лиманському напрямку залишалася складною для українських військ. Російська армія намагалася розширити так званий Шандриголівський виступ і просунутися далі на захід, у напрямку Святогірська. Саме за таких умов командування 3-го армійського корпусу почало готувати операцію, метою якої було не просто стабілізувати фронт, а змінити ситуацію на цьому напрямку на користь Сил оборони.

Дрони-камікадзе 3 окремої штурмової бригади підривають техніку амії РФ

«Ми розуміли, що головний удар ворог може спрямувати на перерізання траси Харків – Слов'янськ, основної логістичної артерії Донецької агломерації. Так утворився Шандриголівський виступ. Метою противника було оточення й захоплення Лиману – укріпленого району, що стримує його просування до Слов'янська зі сходу. Нашим першочерговим завданням було зупинити ворога, завдати максимальних втрат і змусити відмовитися від наступу», – пояснює командувач 3-го армійського корпусу **Дмитро Рогозюк**, який під час операції «Вівальді» очолював 60-ту окрему механізовану бригаду.

«Інфільтрований противник створював серйозні проблеми»

3-й армійський корпус почав кропітку роботу зі знищення інфільтрованих груп противника. Тобто полювання на малі групи піхоти армії РФ, що ховалися в сірій зоні, перевдягалися в цивільне і наводили удари по українських позиціях.

«У селах позаду наших позицій та між ними пересувалося багато російських військових. Вони контролювали логістичні маршрути й повідомляли командуванню про наші переміщення. Інфільтрований противник створював серйозні проблеми: міг відкривати вогонь зі стрілецької зброї по наших бійцях під час пересування», – пояснює командир 2-го механізованого батальйону 125-ї окремої важкої механізованої бригади з позивним **«Дарвін»**.

Окрім того, інфільтрована піхота армії РФ доповідає своєму командуванню про пересування українських підрозділів: де вони перебувають, що роблять, після чого по них завдається відкореговане вогневе ураження.

«Наші групи, які пересувались із логістичною метою для того, щоб отримати боєкомплект, їжу та воду, могли в будь-який момент натрапити на противника. Просто зустрітися з ним та вступити в бій. Противник також перебував на логістичних маршрутах наших НРК і нашої легкої автотехніки. Вони оперативно доповідали наверх, що чують чи бачать машини, могли по них стріляти самі, могли чекати допомоги FPV- дронів. Навіть евакуювати поранених або перекинути резерви до основних сил було ризиковано, бо ворог про це і доповідав і сам цьому заважав», – підкреслює «Дарвін».

Зачистка інфільтрованої піхоти армії РФ бійцями 3 армійського корпусу

Головна небезпека російської тактики інфільтрації – проникнення вглиб української оборони та порушення її координації. Невеликі групи російських військових намагалися дістатися другого рубежу, де розташовані вогневі засоби, позиції операторів безпілотників та пункти управління. Поодинокі групи зазвичай не становлять значної загрози, однак зі збільшенням їхньої кількості ситуація змінюється. Накопичуючи сили в тилу українських позицій, армія РФ може переходити до стійкої оборони та створювати загрозу оточення підрозділів на передньому краї.

«Подекуди інфільтрація противника досягала декількох кілометрів, іноді окремі індивідууми заходили на відстань до 10 кілометрів вглиб нашої оборони. Тому

управління 3-го корпусу створило координаційний центр. Третій окремий розвідувальний батальйон разом з іншими спецпідрозділами, які саме були заточені на боротьбу з малочисельним інфільтрованим противником, почали діяти», – розповідає Рогозюк.

«На першому етапі ми ставили за мету стабілізувати лінію фронту, усунути сіру зону по максимуму, а потім її ліквідувати, не допустити подальшого просочення груп противника, бо вони намагалися додати інфільтровані групи до тих, хто вже там був, постійно штовхаючи їх вперед. Навіть були механізовані спроби прориву», – згадує Дарвін.

«Ворог готовий був ділити між собою собак»

Щоб відсікти армію РФ від будь-якого постачання, 3-й армійський корпус почав активно працювати по всьому ланцюгу логістики противника. Починаючи від переднього краю і закінчуючи дальніми складами. У підсумку країна-агресор була вимушена перенести постачання палива на свою територію – у Воронезьку область.

«Відділом ведення вогневої підтримки були сплановані та скоординовані дії щодо ураження командних пунктів противника, складів з боєприпасами, пально-мастильних матеріалів, паливозаправних машин, удари безпосередньо по пілотах противника, точках зльоту, артсистемах. Це були удари на відстань від 50 до 100, а подекуди на 300 кілометрів. Усе звелося до того, що противник був вимушений вивезти всі свої склади, а також пально-мастильні матеріали за наш кордон, на територію Росії», – зазначає начальник штабу 3-го армійського корпусу **Петро Горбатенко**.

Українські пілоти вибивали логістику армії РФ ешелоновано. Спочатку обмежили рух противника у фронтовій та прифронтовій зонах і потихеньку відтягували його можливості. До цього російські військові дозволяли собі рухатись на авто, квадроциклах – на початок операції це стало для них дуже проблематичним.

«Потім ми почали працювати глибше. Значну роль тут відіграли такі БПЛА, як Hornet. Вони закрили саме логістику другого і третього ешелонів на відстані до 160 км. На передньому краї ми почали відмічати відсутність у ворога палива, їжі. Це основні ресурси, за допомогою яких можуть функціонувати позиції БПЛА і піхоти. Їхні люди були втомлені і виснажені, їм не було що їсти, пити. Наша розвідка повідомляла, що ворог готовий був ділити між собою собак», – розповідає **«Око»** – офіцер підрозділу Paskuda Battalion 21-го окремого полку безпілотних систем «Кракен».

Ураження автівки армії РФ далекобійним дроном в тилу російських військ. Робота підрозділу «Кракен».

Після зачистки інфільтрованих груп противника і зупинення просування російських військових вглиб української оборони, 3 армійський корпус почав рух уперед. Спочатку пішли дрони. Наземні та повітряні. Їхнім завданням було завдання максимальної шкоди особовому складу, техніці та фортифікаціям армії РФ.

«Ми знищували ворога на відстані 30–40 кілометрів, до фронту майже нічого не доїжджало. Уражали спостережні пункти, бази з технікою, але найбільше – піхоту ще на підходах до позицій. Росіяни часто не встигали навіть дістатися місць, де мали залишити поклажу. Одного разу їхній солдат накрився кольоровою ковдрою, мабуть, сподіваючись, що його не помітять. Звісно, нікуди він не дійшов», – розповідає командир відділення безпілотних систем Fatum із позивним **«Моряк»**.

«Активно працювали наші ударні НРК. На них були повноцінні роботизовані штурмові дії, підтримка штурмових дій піхоти, тобто разом з піхотою прикриття заходу і відходу техніки, а також імітаційні дії. Тобто вони могли виконувати різні фланкові маневри для того, щоб відтягнути на себе увагу, а під час цього піхота могла безперешкодно заходити на ті чи інші ділянки і звільняти їх», – пояснює командир підрозділу NC 13 3-ї ОШБР із позивним **«Макар»**.

Після зачистки дронами вперед йшли штурмовики, іноді долаючи пішки відстані до 20 кілометрів у повній екіпіровці під ударами FPV – суцільно замінованими дистанційно шляхами.

«Кожна група мала конкретне завдання. Ми приблизно знали, де діятимуть суміжні підрозділи, щоб уникнути дружнього вогню, але загального задуму операції не знали. Найскладнішим було різноманіття ворожих укриттів, тому вирішальну роль відігравала підготовка. Після зачистки ми кілька днів утримували позиції, готові будь-якої миті рухатися далі. Згодом нас змінювали інші бійці», – пояснює штурмовик 3-ї окремої штурмової бригади з позивним **«Волонтер»**.

«На кінцевому етапі зачистки були залучені спеціальні групи, які ретельно оглядали хату за хатою, доволі ретельно. Лише коли ми закінчили і підрахували втрати ворога – зрозуміли, наскільки їх було багато», – згадує «Дарвін», який за операцію «Вівальді» отримав зірку «Героя України».

«У найближчому майбутньому ми замінимо 80% особового складу роботами»

Логістику, евакуацію поранених для штурмових груп забезпечували насамперед НРК. Під час операції 3-й армійський корпус застосував їх зокрема й для прокладання безпечних маршрутів – тобто як розміновувачі. Загалом НРК перевезли на нуль понад 3300 тонн вантажу – майже 80 відсотків усіх потреб піхоти. Один штурмовик у середньому може взяти на себе не більше від 20 кілограмів. Тобто, щоб перенести умовно 200 тонн вантажу, потрібно було б зробити або 10 тисяч ходок одному бійцю, або задіяти 10 тисяч бійців. До того ж людина фізично не все може нести на собі.

Підготовка дрона-бомбера до зльоту в рамках операції «Вівальді».

«Вона не може сама понести, наприклад, міномет або артснаряди. Тобто 10 тисяч бійців було вивільнено і замінено роботами. А враховуючи ще евакуацію, на одного пораненого нам потрібно було б задіяти мінімум 4 бійців. Я не буду називати цифр, але всіх поранених було евакуйовано, жодного не залишили на полі бою. Повністю замінити піхоту ми не зможемо, але я думаю, що в найближчому майбутньому ми замінимо 80% особового складу роботами», – впевнений командир підрозділу НРК Nova 3 ОШБр із позивним **«Жорік»**.

Під час операції «Вівальді» 3-й армійський корпус застосовував чимало ноу-хау. Наприклад, тактику «Грифон» – десантування наземних роботизованих комплексів важкими повітряними бомберами в глибокий тил противника на глибину до 10 кілометрів. Там НРК-диверсанти знищували командні пункти противника, місця накопичення та запуску БПЛА, перекривали логістичні шляхи або займалися «вільним полюванням» на проблемних ділянках.

«Ми застосовували наземні роботизовані комплекси (НРК)-камікадзе та НРК із кулеметами й гранатометами. Оснащення камікадзе одноразовими гранатометами Blue Spike дозволило імітувати дії штурмових груп: оточувати ворожі позиції, обстрілювати їх, а потім знищувати укриття самими НРК. Важливо було не лише ліквідувати противника, а й сіяти паніку в його тилу», – пояснює «Макар».

«Вони проскочили ЛБЗ, висадили піхоту, яка 3–4 дні була в оточенні»

Для знищення особливо міцних укріплень 3-й армійський корпус перетворив БТР-60 на камікадзе – машини заповнювали вибухівкою та відправляли в один бік. Окрім того, БТР успішно використовували для транспортування та висадки піхоти в тилу противника. В умовах тотальної кілзони – це надскладне завдання із зірочкою.

«Мені особисто довелося відстоювати задум операції та контролювати підготовку. Я перевіряв кожну машину, спілкувався з екіпажами й лише переконавшись в успіху, доводив можливість її проведення. Із чотирьох машин лише одну підбили, але й вона самостійно залишила поле бою. Це стало можливим завдяки підготовці екіпажів і піхоти, належному оснащенню та захисту техніки, потужному прикриттю і холодному розрахунку», – згадує командир 3 окремої штурмової бригади **Ярослав Левенець**.

Полонений африканський найманець армії РФ

За словами Андрія Білецького, ефект від застосування техніки був фантастичний. З її допомогою було охоплено ключовий населений пункт Нове. Підрозділи армії РФ там фактично потрапили в часткове оточення. В іншій мініоперації, через прорив українських бронетранспортерів армія РФ втратила основні опорні райони, бо втратила ліси, де перебували пілоти FPV – їх було ліквідовано.

«Мавіків» немає, розвідки немає, FPV толком немає, противник літає чортзна-звідки, вибудувати нові бойові порядки дуже складно, тобто техніка все одно, як і раніше, – це маневр. Вона розкриває великі спроможності. Вона в нас зайшла на 4,5 кілометра, здається, в глибину від лінії бойового зіткнення. Тобто вони проскочили ЛБЗ, висадили піхоту, яка 3-4 дні, щоправда, була в оточенні. Але вона ходила, добивала пілотів і виконала свою місію повною мірою. За рахунок цього у противника рухнула величезна ділянка фронту», – зазначає командир угруповання військ «Центр».

Під час наступу українські війська одночасно стримували наступ трьох армій РФ, виснажуючи противника. Один і той самий підрозділ протягом операції міг декілька разів переходити від атакувальних дій до оборонних, – розповідає нині вже командувач 3-го армійського корпусу Дмитро Рогозюк, який під час «Вівальді» очолював 60-ту окрему механізовану бригаду.

«Після першого успіху противник кинув проти нас резерви. Ми перейшли до їх стримування, давши змогу наступати суміжним підрозділам. Знищивши ворожі сили, знову відкрили собі шлях до наступу, що зрештою дозволило звільнити Колодязі. Наприклад, один із батальйонів 60-ї бригади після наступальних дій опинився проти чотирьох батальйонів противника: двох, які вже стояли навпроти, і ще двох, перекинутих із резерву», – каже Рогозюк.

«За ці вигадані успіхи командири отримували нагороди, звання та підвищення»

Однією з особливостей «Вівальді» стало проведення наступу в режимі інформаційної тиші. Про її масштаби OCINT-аналітики повідомили лише на початку вересня, коли операція вже тривала понад три місяці.

«Ми використовували макети, приховані переміщення та спеціальні операції, щоб ввести противника в оману щодо наших справжніх намірів. Приховати дії цілого корпусу неможливо, але можна змусити ворога помилитися з напрямком головного удару. Ми скористалися системою брехні в російському генералітеті, всіляко підтримуючи ілюзію, що їхні війська успішно наступають і перемагають. За ці вигадані успіхи командири отримували нагороди, звання та підвищення», – зазначає Горбатенко.

«Ми не відображали просування в системі «Дельта» та письмових звітах. Раз на кілька тижнів я особисто доповідав головнокомандувачу. Сьогодні приховати перекидання бригади з 3–4 тисяч військових майже неможливо через телефони, соцмережі та електронні сліди. Російське угруповання «Захід» підозрювало, що відбувається щось незвичне. Але відсутність перекидання додаткових сил переконала його командування, що в нас немає ресурсів для наступальної операції», – додає Білецький.

На третьому етапі операції 3-й армійський корпус продовжив просування. Грамотно проведена дезінформаційна кампанія переконала російський генштаб у тому, що основний удар Сил оборони припаде на Шандриголове–Зелена Долина. Країна-агресор кинула туди свої резерви, які були фактично знищені. Спроби армії РФ контратакувати остаточно припинилися.

«Головна проблема ворога полягала в тому, що він обманював вище командування. Намагаючись приховати невдачі й стабілізувати фронт, росіяни кидали в бій роту за ротою. Серед російських військових почалася паніка: вони розуміли, що українські сили вже діють у них у тилу. Командири від взводного до батальйонного почали відправляти на позиції навіть водіїв і механіків. Техніку берегли, а людей

кидали малими групами по 2–3 особи. Ці групи також знищувалися», – каже «Око».

«Вони не звикли, що полюватимуть на них самих»

Намагаючись врятувати ситуацію, армія РФ перекидає на лиманський напрямок елітний підрозділ безпілотних систем «Рубікон». Але й він зазнав серйозних втрат і зрештою просто залишив напрямок.

«Рубікон» виявився дуже чутливим до втрат. Вони звикли прибувати на ділянку фронту, полювати на наших операторів дронів і відходити. Але не звикли, що полюватимуть на них самих. Тому 3-тя штурмова бригада та 21-й полк вирішили знищувати не антени, а особовий склад «Рубікона», застосовуючи стільки FPV і бомберів, скільки потрібно. Після серії втрат моральний стан і бажання воювати у їхніх пілотів різко впали», – відзначає Білецький.

Російські військові почали масово здаватися в полон українським штурмовикам разом із командирами. Загалом протягом операції обмінний фонд України поповнили 20 офіцерів, зокрема три командири рот, 13 командирів взводів, один начальник штабу батальйону.

«Більшість, насправді, здавалися в полон. Ті, кого я брав, були повністю деморалізовані – і ті, хто давно перебував на позиціях, і новоприбулі. Вони не знали своїх завдань і звідки чекати атаки. Для них наш наступ став несподіванкою. Російське командування використовує своїх солдатів як одноразову сигналізацію: під час штурму вони мають лише повідомити про атаку по рації. Після цього по позиції б'ють артилерія та дрони, знищуючи і штурмовиків, і власних військових», – зазначає «Волонтер».

Український наземний дрон веде вогонь по позиціях армії РФ з автоматичної турелі

Українські штурмовики брали в полон російських операторів дронів, які намагалися залишити свої позиції. Знаходили численні бліндажі з обладнанням, яке вони не встигли евакуювати. Російські командири не очікували швидких темпів просування, тому не поспішали відводити операторів. Попри загрозу, вони розраховували, що ситуація невдовзі стабілізується, і залишали їх на позиціях. У результаті вони або гинули, або потрапляли в полон.

«Під час наступу ми виявили в лісосмузі намет, з якого стирчали дві пари ніг. Жодних окопів чи укріплень. Оточили його й запропонували здатися. Вони не чинили опору. Вони перебували на позиції лише добу, мали одну пляшку води й один бронежилет на двох. Без касок, у кросівках, абсолютно не готові до нашої появи. Раз на три дні їм скидали дроном дві пляшки води, які розбивалися при падінні, два батончики та повербанк», – розповідає «Волонтер».

«Ми змусили ворога відмовитися від початкового задуму»

Зайнявши ключові висоти на Шандриголовському плацдармі, 3-й армійський корпус розставив там свої спостережні пункти та коригувальників і витіснив армію РФ за річку Чорний Жеребець.

«Тепер на шляху противника річка, яку в разі відновлення наступу доведеться форсувати знову. А це одне з найскладніших завдань для військ, що наступають. Проте головне досягнення операції — зрив стратегічних планів Росії. Ми змусили

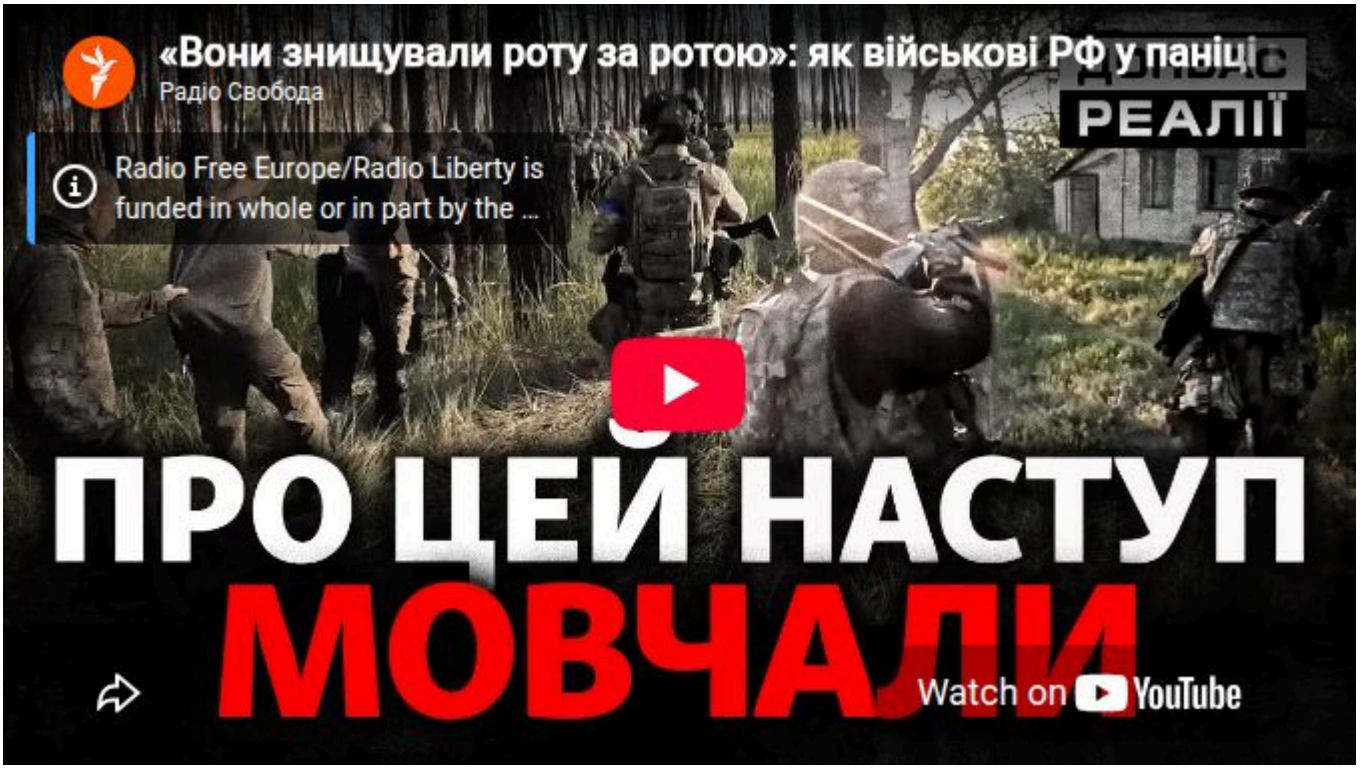
ворога відмовитися від початкового задуму. Тепер йому доведеться переглядати свої плани, витрачати значні ресурси й шукати нові напрямки для досягнення стратегічного успіху», – зазначає Білецький.

«Наша операція мала на меті не лише ліквідацію виступу, а й економію ресурсів на фронті. Завдяки скороченню лінії бойового зіткнення ми змогли ущільнити бойові порядки без залучення додаткових підрозділів. Це дозволило зміцнити оборону, зробити її стійкішою. Важливу роль відіграли також природний водний рубіж і відновлення контролю над ключовими висотами, які забезпечують вигідніші умови для оборони», – каже Рогозюк.

На думку Білецького, під час такої масштабної операції багато чого може піти не за планом, тому командирам треба бути гнучкими, швидко орієнтуватися в зміні обставин і вміти правильно відреагувати.

«Бригади іноді відхилялися від графіка, але між нами була довіра. Командири могли попросити додаткові півтора тижня, обіцяючи потім просуватися швидше, і здебільшого виконували обіцяне. Гнучкість дозволяє долати труднощі, тоді як її відсутність може зірвати всю операцію. Росіяни мали можливість зупинити наш наступ, але для цього їм довелося б відмовитися від плану Путіна–Герасимова щодо Святогірська й витратити півтора-два місяці на зміцнення плацдарму. Вони цього не зробили», – резюмує Білецький.

Розгром російського наступального угруповання змусив Москву переглянути плани на Донеччині. За словами Андрія Білецького, противник наразі відклав прямий наступ на Слов'янськ і Краматорськ, зосередивши основні зусилля на Добропіллі, де українські війська продовжують контрдії. Таким чином, операція «Вівальді» вплинула не лише на ситуацію на фронті, а й на стратегічні плани Росії. Втім, тимчасова відмова від наступу не означає остаточної відмови. Боротьба за ініціативу на Донеччині триває.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Вони прикривають абсолютно все»: як дрони P1 Sun працюють на Донбасі

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Без відповіді на диверсії РФ їх буде тільки більше». Чи готова до цього Європа?

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Час працює не на користь Росії» – офіцер бригади «Любарт» про бої в районі Добропілля

Донбас.Реалії

Донбас.Реалії – проєкт для Донбасу та про Донбас по обидва боки лінії розмежування. З 2014 року ми створюємо та добуваємо унікальний контент – ексклюзиви з окупованих міст і лінії фронту, відео й фото, мультимедійні репортажі, розслідування, радіо та телепрограми.

У соцмережах:

– Facebook

– Telegram

– Instagram

– Twitter

– Телепроєкт Донбас Реалії на YouTube

– Радіо Донбас Реалії на YouTube

Україна | Суспільство | Війна | Донбас

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.